

ІНТЕРАКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Анотація. Розглянуто проблему залежності ефективності інтерактивних комунікативних процесів в Інтернет-мережі від характеристик комунікативного простору, типології комунікантів та особливостей спілкування в цих умовах.

Аннотация. Освещена проблема зависимости эффективности интерактивных коммуникативных процессов в сети Интернет от характеристик коммуникативного пространства, типологии коммуникантов и особенностей общения в этих условиях.

Annotation. The paper focuses on the problem of dependence of the interactive Internet communication effectiveness on the cyberspace characteristics, typology of the participants of communication and particularities of communication under these circumstances.

Ключові слова: інтерактивність, інтерактивна комунікація, комунікативний простір, комунікативні девіації, адресант, адресат, функціональні характеристики.

Актуальність досліджуваної проблеми пов'язана зі стрімким розвитком комунікації за посередництва її у середовищі Інтернет. Як передбачав М. Кастельс, "комп'ютерна комунікація все більше набуває критичної значущості у формуванні майбутньої культури" [1, с. 341].

Значний внесок у дослідження інтерактивних комунікативних процесів зробили Ф. Бацевич, Б. Гудман, О. Горошко, D. Crystal, Г. Почепцов, J. Hughes, J. Slevin, K. Hill та ін.

Дослідження ефективності інтерактивної комунікації, зокрема тих позамовних чинників, що породжені комунікативним середовищем, та характерних особливостей мовлення в Інтернет – перспективний напрям дослідження в мовознавстві.

Метою дослідження є виявлення функціональних особливостей інтерактивної комунікації та умов її ефективності.

Глобалізація масової комунікації наприкінці ХХ століття спричинила розвиток мережі Інтернет, у якій виділяються такі найбільш поширені форми спілкування: інформаційна веб-система, електронна пошта, форуми, чати, блоги, програми швидкого зв'язку, мережні ігри.

Якими б не були подальші перспективи Інтернет-мережі та комп'ютерної комунікації, вони вже свідчать про перехід до нової ери технологізованої взаємодії. Термін "інтерактивність" широко використовувався в різних дисциплінах ще до появи Інтернету. Вважається, що головною відмінною рисою нових медіа від традиційних є їх інтерактивність.

Інтерактивна комунікація у цьому дослідженні розглядається як нелінійний, екстрадинамічний, багатовекторний процес спілкування в гіпертекстуальному середовищі, опосередкований високотехнологічними засобами передачі даних та доступу до них.

Комунікація в Інтернет-мережі можлива за посередництва писемного тексту, що може мати додаткові кваліфікаційні ознаки й форми візуального чи аудіального характеру. Функціональною особливістю віртуального дискурсу, реалізованого в межах глобальної інформаційної мережі, є нелінійність та відкритість. Гіперпосилання систематизують різномірний віртуальний дискурс, формують умови його структурування та уможливають функціонування в цьому глобальному гіпертексті інструментів інформаційного обміну, інформаційного моделювання та інформаційного сегментування. Акцент на інформативності вказаних категорій виявляється тому, що саме інформативні складові у віртуальному дискурсі виступають системоутворючими чинниками, а емоційно-оцінні характеристики є вторинними стосовно функціонування системи загалом.

Специфіка мовлення в Інтернет-середовищі досить різноманітна, але відповідає кільком найзагальнішим вимогам: це має бути чітке мовлення, спрямоване на висловлення потреби, мовлення, що відповідає нормам культури, прийнятним у цьому сегменті комунікативного простору, переважно позбавлене інвективної лексики.

Синхронні конференції (чати) найбільш наближені до ситуації живого мовлення в реальному часі, тому для них характерні так звані "пусті розмови" (small talks). Для чатів також характерний спам – несанкціонована реклама, акроніми – скорочення, що містять лише початкові букви слів, перформативи – висловлювання, еквівалентні дії, вчинку [2, с. 56]. На думку Д. Кристала, зазначені явища виступають порушенням конверсаційних максим Х. Грайса (манери мовлення та кількості) [3, с. 56].

Аналіз структури чату дає підстави для кількох узагальнень: структурування комунікативного простору призводить до тематичної, статусної, кваліфікаційної стратифікації учасників спілкування; можливість ефективно спілкуватися з одним чи кількома співрозмовниками одночасно зумовлює лаконізм повідомлень та реалізує закон мовної економії.

На думку Н. Лукашенко, причини ігнорування орфографії можуть бути різними: 1) бажання учасників створити

при створенні репліки; 3) прагнення створити індивідуальний або регіональний стиль завуалювання свого походження; 4) безграмотність [4, с. 114].

Передусім інтерактивна комунікація в Інтернет-мережі чітко сегментована на певні змістові середовища, що визначає характер мовної поведінки. По-друге, статусність комунікатора може бути як відносна (певна роль, на яку претендує мовець), так і абсолютна – визначена за офіційним статусом модератора.

Одним із найважливіших факторів, які обумовлюють адекватність та ефективність комунікації, є спільний фонд знань комунікантів. Як зазначає О. Селіванова, досягнення ефективності комунікації зумовлене правильно розрахованою інтенційністю та стратегічністю програми інтерпретації тексту, оптимальним співвідношенням тезаурусів і компетенцій комунікантів, відповідністю інтенцій і стратегій знакової організації мовлення й тексту, балансом комунікативних ролей, побудовою аргументаційного каркаса тексту тощо [5, с. 152].

Отже, ефективність інтерактивної комунікації залежність від розуміння мети й завдань комуніканта, збереження логіки діяхронічного реагування на комунікативні акти, від усвідомлення комунікатором прийнятих умов спілкування та уникнення мовленнєвих девіацій чи флейму, від системи функціональних характеристик.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Кастельс М. Інформаційна епоха. Економіка, суспільство, культура / М. Кастельс. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2000. – 608 с. 2. Столярова М. О. Етикет у віртуальній англійській комунікації : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / М. О. Столярова ; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 209 с. 3. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 272 р. 4. Лукашенко Н. Г. Іспаномовний Інтернет-дискурс : комунікативно-прагматичний та лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі форумів з проблематики родинних стосунків) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Н. Г. Лукашенко ; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2006. – 278 с. 5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.